

ויחי ג

למה", ומנהג ישראל לקשר סיום מסכת עם התחלתה. וכמשנ"ת כמ"פ, שאין זה לחדודי לבד ח"ו, אלא הוא ענין אמיתי, כי אכן קיימת נקודה משותפת בין התחלת כל ספר (ומסכת) לסיומו, כדאיתא בס' יצירה, "נערץ סופן בתחלתו".

יתירה מזו: הצד השווה בין תחילת כל ספר וסיומו הוא בנקודה עקרית של הספר, כי, כידוע, נקודה עקרית של כל ענין מרומזת בתחילתו, כמו הראש הכולל כל האברים, ובסיומו, כמאמר: "הכל הולך אחר החתום".

ולפי זה יש לעיין: מהו הקשר בין סיום ספר בראשית לתחילתו, ואיך מרויז מזה התוכן של כללות ספר בראשית [שנקרא, "ספר הישר". זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים⁶] בתחילתו — בראשית ברא גו'⁷, ובסיומו — הסיפור ע"ד מיתת יוסף, עד ל"וישם בארון במצרים"⁸?

ג. וי"ל שיובן זה בהקדים ביאור פירוש רש"י על הפסוק בראשית ברא גו' — "לא ה' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם⁹". ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים¹⁰ שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם

א. בסיום פרשתנו — שהוא גם סיום ספר בראשית — מסופר אודות פטירתו של יוסף: "ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת גו' וישבע יוסף גו' פקוד יפקוד גו' והעליתם את עצמותי מזה, וימת יוסף גו' וישם בארון במצרים¹¹".

וצריך להבין: איך מתאים סיום ספר בראשית בענין פטירתו של יוסף (עד שהתיבות האחרונות הן "וישם בארון במצרים") עם הכלל הידוע — גם בקשר לסיומי כ"ד כתבי הקודש — דמסיימים בטוב?

ומה גם שבין כך נזכר להלן, בתחילת פ' שמות¹², ע"ד פטירתו של יוסף — "ואלה שמות בני" הבאים מצרימה גו' וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" (וזה גרם לשעבוד מצרים, כהמשך הסיפור) — וא"כ ה' מתאים להכניס שם ה' פרטים הנ"ל בנוגע לפטירתו ולסיים את פ' ויחי בדבר "טוב" — "ויחי יוסף מאה ועשר שנים, וירא יוסף לאפרים גו' גם בני מכיר גו' יולדו על ברכי יוסף", או כיו"ב¹³.

ב. עוד כלל אמרו בנוגע לסיומו של ספר (בתורה) — "מתכפיין התחלה להש-

6) נוסח רשות לחתן בראשית.

7) פ"א מ"ז.

8) ברכות יב, א.

9) ע"ז כה, א. ובכ"מ.

10) בראשית א, א.

11) בא יב, ב.

12) תהלים קיא, ו.

1) ג, כד ואילך.

2) ראה תוס' סוף נדה (מברכות לא, א). ועוד.

3) א, א. שם, ו.

4) ג, כב"כג.

5) וגם סיפור מיתת יוסף ה' אפשר לסיים בענין

בשורת הגאולה — "פקוד יפקוד גו'".

„לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים“:

לפי תפיסתם של אומות העולם (וכן מצד היצר הרע – „אל זר אשר ב־ קרבך“¹⁷, שנקרא „הגוי“ שבישראל¹⁸) אין עם ישראל צ״ל קשור עם ארץ (גשמית) ובפרט – ארץ מסויימת, כי כל ענינם של בני״ה הוא עבודת השם המוטלת עליהם תמיד בכל זמן ובכל מקום שהם, והיותם לעם הוא מפני וע״י בחירת הקב״ה בהם, קבלת התורה וכו״:

ולכן, כיבוש א״י וקנינה על ידי ישראל אל על מנת להתיישב שם כעם מיוחד בארץ מיוחדת הוא לדעתם ענין של „גזל“, כי הנהגה זו מתאימה לשאר כל האומות – שאצלם, קיבוץ אנשים רבים יחד בארץ מסויימת הוא הוא העושה אותם לעם – אבל לא לעם ישראל, העם הנבחר שהקב״ה רומם אותם מעל כל עם ולשון וארץ.

והמענה ע״ז – „כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים“: נתינת א״י לעם ישראל אינה כמו אצל שאר האומות ל־ הבדיל – אלא היא חלק בעבודתם, ל־ גלות „כח מעשיו“ של הקב״ה:

תכלית עבודתם של בני״ה היא לעשות לו ית׳ דירה בתחתונים דוקא¹⁹, ש־ קדושתו ית׳ תשרה ב־ „ארציות“ של עוה״ז הגשמי דוקא (שלכן רוב מצות התורה הן מצות מעשיות, כדי שע״י קיום התומ״צ

שכבשתם ארצות שבעה גוים הם אומרים להם כל הארץ של הקב״ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו״.

ולכאורה, לפי המובן השטחי (שטענת אוה״ע היא הגורמת לפתיחת התורה ב־ „בראשית“) תמוה״: כיצד יתכן שבגלל טענתם של אומות העולם יהי שינוי ב־ תורה שניתנה לישראל – שבמקום להת־ חיל מ־ „החודש הזה לכם“, מתחילה התו־ רה ב־ „בראשית גו״?

ועוד זאת: גם את״ל שיש צורך ל־ הכניס בתורה המענה לאומות העולם – לכאורה אין זו סיבה להתחיל את ה־ תורה בזה, ובפרט שסדר התורה הוא ג״כ תורה (ובמילא בדיוק בתכלית).

וצ״ל שהטענה והמענה אינן רק כדי להוציא מלבן של אומות העולם, אלא זה נוגע גם לבני״ה עצמם, ולכן הוכנס כל הענין בתורה (וכלשון הכתוב „כח מעשיו הגיד לעמו“²⁰).

ולא עוד אלא שמכיון שהתחלת התו־ רה היא ב־ „בראשית גו״ כדי שיוכלו בני״ה לענות על טענת האומות – עכצ״ל, שאין פירוש הדברים שהתורה עוסקת גם בזה, אלא זהו מההתחלות, מיסודי התורה.

ד. והענין בזה:

גם אומות העולם יודעים שהקב״ה „בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו“²¹, דוקא משום כך טוענים –

(17) ראה שבת קה, ב.

(18) ראה קובץ מכתבים לתהלים (בתהלים אהל י״ ע' 218), אגרות־קודש אדמ״ר מהור״צ ח״ו (ע' עד) ושו״. לקרית ראה כה, סע״א ואילך. מאמרי אדה״ז תק״ע (ע' קכח. קצג ואילך). ועוד.

(19) כמאמר הרס״ג (ס' האמונות והדעות מ״ג

פ״ז): אומתנו איננה אומה כ״א בתורות״.

(20) תנחומא נשא טז. תנאי רפלי״.

(13) ראה גם לקו״ש ח״י ע' 1 הערה 8. ח״כ ע' 1 ואילך. ועוד.

(14) ראה לקו״ש ח״כ שם (ובהערה 8). וש״נ.

(15) נוסח ברכת התורה.

(16) ועפ״ז מתורצת התמ״י הכי גדולה: מאי קמ״ל המענה הרי מ״ת נתפרסם באותה שעה לכל או״ה (ובחים קטז, א).

תומשך קדושה (גם) בענינים הגשמיים²¹;
וכן הוא בנוגע לכללות עם ישראל,
דמכין שהוא ברוממות ולמעלה מכל עם
ולשון, לכן דוקא משו"ז ניתנה לו ארץ
ישראל, ארץ גשמית, שבה תלויות כו"כ
מצות התורה (עד שעיקר ענין של קיום
מצות התורה הוא בארץ ישראל דוקא,
כמבואר בארוכה ברמב"ן²²), מאחר שזהו
ענין בני" והתורה – "לכבוש" את ה'
ארציות" של עוה"ז ולעשותו דירה לו
יתברך.

ולפיכך פתיחת והתחלת התורה היא
ב"בראשית ברא גו", בבריאת העולם, כי
יסוד וכוונה עיקרית של התורה הוא –
לכבוש על ידה את העולם ולעשותו
דירה לו יתברך.

ה. עפ"ז יש ליישב עוד דיוק בלשון
רש"י הנ"ל – "שאם יאמרו אומות העולם
לישראל לסטים אתם", היינו שזוהי טענה
תם של אומות העולם בכלל, דלכאורה:
הטענה נגד ישראל הלא היא "שכבשתם
ארצות שבעה גוים" – וא"כ מה להם
(לעוד) ששים ושלש אומות לבא בתביעה
על דבר שבע אומות, (ז' ארצות) שאינם
שלהם?²³

וע"פ הנ"ל יש לומר ההסבר בזה: אף
שהטענה ד"לסטים אתם" לפי פשוטה
(בגשמיות) היא בשייכות לארצות שבעה
גוים, ארץ ישראל – מ"מ, תוכן הטענה
(טעמה וטענתה) שייך לכל הארצות,
היות שנקודה זו – שהתורה ענינה לפי-
עול בארציות וגשמיות העולם (המתב-

טאת בנתינת ארץ ישראל לעם ישראל)
– משפיעה ונמשכת בפועל ביחס בני
ישראל לכל הארצות.

והביאור:

ידוע, שתכלית ענין ירידת הנשמה
בגוף וחיי בני" בעוה"ז הוא – בלשון ה'
בעש"ט²⁴ – "לשכן שמו שם²⁵, לפרסם
אלקות במקום זה", שע"ז "כובשים" את
ה"מקום" לעשות "שם" דירה לו יתברך.

כלומר: שליחותו של עם ישראל ב-
ארצות, בעוה"ז היא לא רק לעמוד ב-
תוקף על משמרתם בעבודתו יתברך
בקיום התומ"צ ולא להתפעל מכל המני-
עות ועיכובים וכו' – אלא גם להפוך את
הארצות למקומות ששורה שם קדושתו
של הקב"ה – "לשכן שמו שם".

וזוהו תוכן הכתוב, "כח מעשיו הגיד
לעמו לתת להם נחלת גוים" – שזוהי
עבודתם של ישראל, בקיום התומ"צ בכל
מקום ומקום, "לכבוש" את ארצות העמים
תחת "בעלות" הקדושה – "לתת להם
נחלת גוים".

ו. ליתר ביאור:

ידוע מ"ש בספרים²⁶, שכוונת ירידת
הנשמה²⁷ (ובפרט דהגלות) היא – כדי
שישראל יבררו את ניצוצות הקדושה
שנפלו ונתפזרו בכל קצוי תבל, ולכן
"פזרון לבין האומות"²⁸, כדי שכא"א
יברר את ניצוצות הקדושה שנמצאים ב-

(24) "היום יום" חי אלול. כתר שם טוב –
הוספות ס"ג. ובכ"מ.

(25) ל' הכתוב תבא כו, ב.

(26) תו"א (ר"פ לך. שם קיז, ב), ביאורו
לאדהאמ"צ (קלה, סע"ד ואילך) ובכ"מ – בביאור
מחז"ל (פסחים פז, ב) לא הגלה הקב"ה את ישראל
לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים.

(27) תניא פל"ז (מח, ריש ע"ב).

(28) ל' חז"ל – פסחים שם.

(21) ראה תניא פל"ז. ובכ"מ.

(22) ס"פ אחרי יחי, (כד) – ע"פ ספרי עקב יא, יז
(הובא ברש"י שם, יח). וראה תו"א פרשתנו (מו, ריש
ע"ב). מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ה' (וש"נ).

(23) הביאור ע"ד הפשט – ראה לקו"ש ח"ה ע'

על³⁴ שמוציאים את ניצוצות הקדושה שנתפזרו בעולם, הנה עוד זאת, שגם המקום שבו נמצאים ניצוצות הקדושה (כל העולם כולו) יתהפך לקדושה, היינו, שהעולם כולו נעשה „ארץ ישראל“, „לתת להם נחלת גוים“³⁵.

וזהו גם היעוד³⁶, „עתידה א"י שתתפשת בכל הארצות“ — כי לאחר ה-שלמת „מעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות“³⁷, כשכל העולם נכבש ונתהפך לקדושה, הרי קדושת א"י תתפשט בכל הארצות. — „לתת להם נחלת גוים“ כפשוטו, שכל העולם כולו יכנס לגבול ישראל.

ז. ובוה יש לבאר הרמז בתוכן חלו-קת הספרים בראשית ושמות:

החילוק בפשטות בין ספר בראשית וספר שמות הוא³⁸ — בספר בראשית מסופר ע"ד תולדות האבות (והשבים

מקומו) כי ע"י שמשמש בחפצי העולם לעבודת השם, הרי הוא מעלה את ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברים אלה לקדושה³⁹.

אמנם, אי משום „בירור הניצוצות“ לחוד, אין הכרח שהאדם העוסק בתומ"צ יבוא בעצמו למקום שבו נמצאים ניצוצות הקדושה, כי גם בהיותו „במקומו“, בארץ הקודש (ובירושלים עיר הקודש) — אפשר שתושג מטרה זו ע"י שעבודתו היא באופן של ריבוי עצום באור הקדושה, בדוגמת אבוקה גדולה שמתקבצים אליה כל ניצוצי אור, גם הרחוקים⁴⁰.

וע"ד שמצינו אצל שלמה המלך⁴¹ — דכאשר „וישב שלמה על כסא ה'“⁴², הי' וישב במקומו ומשם פעל את בירור העולם כולו, שזהו שמלכת שבא באה ממקומה לשלמה והביאה אליו מתנות כו"כ⁴³ (ניצוצות קדושה).

ומכיון שהירידה למטה היא צורך ע"י⁴⁴ (היינו עלי' גם לגבי המצב שהי' לפני הירידה למטה) — עכצ"ל שע"י ירידה זו בעבודת הבריורים יש בה הישג ושלמות יותר אפילו לגבי בירור הניצוצות בזמן שלמה.

ויש לומר הביאור בזה: על ידי הירידה למטה ובגלות בפרט, „ואחד⁴⁵ מכם גולה לברכרי' ואחד מכם גולה לסר-מטיא“⁴⁶ ועובד עבודתו שם — הרי נוסף

(29) בהנא לקמן ראה תו"א ה, סע"ד ואילך. לקו"ת במדבר ג, ד ואילך. ובכ"מ.

(30) דה"א כט, כג.

(31) ראה מ"א י, א ואילך.

(32) ל' חז"ל — שהשיר פ"ב, ח (ב).

(33) כו ג' הרד"ל שם (הובא בעץ יוסף שם).

וראה פסיקתא דר"כ פ' החודש הוצאת באבנר בהערה. וש"נ.

(34) להעיר מהמשך תער"ב ח"ב ע' תשסט.

(35) עפ"י יש לבאר בעומק יותר פתגם הצ"צ (אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' תפה. ועוד) לא' החסידים שרצה לעלות לארץ הקדש — „עשה כאן [בחז"ל] ארץ ישראל“ (מאך דא א"י):

מצד הענין ד„בירור הניצוצות“ הי' יכול לדור בא"י ולהרבות באור הקדושה עד שיהי' בבחי' „אבוקה גדולה“ שתמשיך אליה את ניצוצות הקדושה שבחז"ל, אבל אעפ"כ, המקום דחז"ל עצמו, „כאן“, ישאר במעמד ומצב דחז"ל:

ותוכן ההוראה ד„עשה כאן ארץ ישראל“ הוא — שתפקידו של יהודי להפוך (גם) את ה„כאן“ (חז"ל לארץ) לארץ ישראל — „לתת להם נחלת גוים“.

(36) פסיקתא רבתי פ' ר"ח ושבת. יל"ש ישעי' רמז תקנ. נח' בלקו"ת מסעי פט, ב ואילך. ועוד.

(37) ל' אדה"ז תניא רפ"ז.

(38) ראה רמב"ן סוף פרשתנו. תו"ח לך פד, ד ואילך. ח"ש קלה, סע"א ואילך.

(*) בהשטות שנדפסו לאחר שהשיר (הוצאת ווינגא תרל"ח וצינזון ממנה).

כי מכיון שתכלית התורה היא ה' עבודה ד', לתת להם נחלת גוים" (בידור העולם) – לכן, גם ההכנה למ"ת היתה ע"י עבודה תוך גלות מצרים, באופן ש' עניני מצרים נכנסו לרשות ישראל (קדו' שה) בהיותם במצרים, שם – "וינצלו את מצרים"⁴³, "עשאוה כמצודה שאין בה דגן . . כמצולה שאין בה דגים"⁴⁴.

ולכן התחלת הספר היא ע"ד גלות מצרים לאחר הזמן ד', וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"⁴⁵, ולא בהזמן ד' ירידת יעקב למצרים – כי ירידת יעקב למצרים לא היתה ענין של גלות ממש, שהרי ישב בארץ גושן במיטב הארץ במצב של מנוחה ושלווה כו"⁴⁶, וכן ה' "כל זמן שאחד מן השבטים קיים"⁴⁷; ורק לאחר ש', וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" התחיל השעבוד וקושי שלו, עיקר הירידה דגלות מצרים"⁴⁸.

ח. ועפ"י מובנת השייכות דתחילת ספר בראשית וסיומו – לתוכן הספר, "ספר הישר":

ענינו של ספר בראשית (ובפרטיות – עד "החודש הזה לכם") בפשטות הוא – כפרש"י – מה ש"בכ מעשיו הגיד לעמו", היינו לא ע"ד מציאות העולם כשלעצמה, כ"א אדרבה, ע"ד כחו ושלטתו של הקב"ה על העולם, שנמסר לישראל ("הגיד לעמו") – דבתחילת ספר בראשית מסופר ש"הוא בראה", ואח"כ איך

כו"), דהיינו ההכנה ליצירת עם ישראל וכו': ואילו ספר שמות הוא הסיפור דיציאת מצרים ונתינת התורה וכו'.

ולכאורה, ע"פ זה היתה צ"ל התחלת ספר שמות בסיפור יציאת מצרים"⁴⁹, שאז "נולד" עם ישראל"⁴⁰ (וע"ד דברי רש"י הנ"ל "לא ה' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם"), ומה טעם פתח ספר שמות בסיפור גלות מצרים?

[וגם לפי פשוטו, ההפסק בין הספרים הוא לכאורה באמצע ענין, שהרי כבר מסופר בספר בראשית (בפ' ויגש)⁴² ע"ד ירידת יעקב ובניו למצרים, וא"כ ה' לכאורה מתאים יותר שגם המשך הסיפור ע"ד גלות מצרים (קושי השעבוד וכו') יבוא אחריו הספר (בראשית), ובספר שלאח"י יתחיל בענין חדש – גאון לת ישראל ממצרים].

וע"פ הנ"ל יש לומר:

כשם שפתיחת (כל) התורה ב"בראשית ברא גו'" היא משום שזהו תכלית ענין התורה – "לתת להם נחלת גוים", כנ"ל; עדין הוא בענינו: ספר שמות הוא אמנם סיפור לידת עם ישראל ונתינת התורה להם, אבל ה"פתיחה" של סיפור זה היא לא במ"ת, וגם לא בסיפור יציאת וגאולת מצרים, אלא דוקא בסיפור "נחלת גוים" שבזה, בגלות מצרים, וע"ד ירידה ל"מצרים" וגבולים של העולם ככלל.

(39) ובפרט עפ"י ברמב"ן ס"פ פקודי שספר שמות נקרא "ספר הגאולה" (וראה ב"ר פ"ג, ה). – וראה לקושי ח"י ע' 239.

(40) ראה יחזקאל טז, ד (ובמפרשים). וע"ד ה' הלכה – ראה יבמות מו, א ואילך.

(41) וברמב"ן פרשתנו הנ"ל, שבס' שמות מתחיל "בענין המעשה הבא מן הרמזים ההם (דמעשה אבות כו"). ע"ש. וראה תו"ח לך פה ג.

(42) מו, ו ואילך.

(43) בא יב, לו.

(44) ברכות ט, ב. וש"נ. וראה גם פרש"י ויגש

מה, יח.

(45) שמות ו, א.

(46) ראה רש"י ריש פרשתנו (מכ"ר שם).

(47) רש"י וארא ו, טז. וראה הערה הבאה.

(48) בלשון המדרש "שמור" פ"א, ד) "הבאים

מצרימה . . כאילו אותו היום נכנסו למצרים".

וזהו הטעם שסיום ספר בראשית הוא בענין ירידת יעקב ובניו למצרים, דעם היות שאצלם לא היתה זו גלות ממש כנ"ל, כי ישיבתם במצרים היתה באופן של מנוחה ושלוה כו' – מ"מ, ובפרט לגבי מדריגת יעקב בארץ מגורי אביו, ה"ז מצב של ירידה.

ואצל יעקב היתה השליטה על מצרים בגלוי, כמש"נ⁵⁴ ויברך יעקב את פרעה, וכפרש"י⁵⁴ שברכו, "שיעלה נילוס לרג-ליו . . ומברכתו של יעקב ואילך ה' פרעה בא אל נילוס והוא עולה לקראתו ומשקה את הארץ", גלוי לעיני פרעה שפרנסתם של מצרים תלוי בברכת יעקב⁵⁵.

וכן מצד יוסף⁵⁶ – שהוא ה' השליט על מצרים, ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים⁵⁷.

ומצבם הרוחני של יעקב ויוסף וכו' במצרים הוא הנתינת כח⁵⁸ שנמסר לבניהם אחריהם בירושה, שגם בהיותם בגלות יוכלו לשלוט על הגלות.

י. וענין זה הוא ה"סיום" דספר בראשית – איך שיוסף הצדיק סיפר ורמז לאחיו, דעם היות שכאן מסתיים "מעשה אבות" ומתחילה עבודת הבנים, הקשורה עם ירידה לגלות ממש – מ"מ, "ואלקים פקוד יפקוד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת": כי הגלות אין לו שליטה

"נתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם (וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו)";

ומסירת כח זה לישראל היתה על ידי האבות, כמסופר בספר בראשית פעמים רבות ע"ד הבטחת הקב"ה לכאור"א משלשת האבות אודות נתינת הארץ, ועד שזה ישראל כבשו את הארץ בימי יהושע ה' על יסוד ירושת הארץ מן האבות, כפסק הדין⁴⁹ שא"י ירושה היא מאבותינו.

וכן הוא בתוכן הרוחני – שכח זה שניתן לישראל, לשלוט על הארציות של עוה"ז ולכובשו לרשות הקדושה, נמשך לישראל על ידי האבות⁵⁰ שנקראו "ישרים". שהאבות היו למעלה מעלה מן העולם, ד"האבות הן הן המרכבה⁵¹, ש"כל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מענייני עוה"ז ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם⁵², ולכן לא ה' יכול גשם העולם לשלוט עליהם ח"ו.

ו"שליטה" זו על העולם עוברת ב"ירושה לכאור"א מבני, בתור "בנים". וכ"יודע בענין "מעשה אבות סימן לבנים"⁵³, שמעשה האבות הוא נתינת כח לעבודת הבנים. דאף שמדריגת עבודת האבות היא למעלה מעלה ממדריגת עבודת הבנים, מ"מ, להיותם אבות, הרי כל ענייני-הם עוברים בירושה לבניהם אחריהם עד עולם.

ט. אמנם, כדי שיהי' קשר בין מעשה אבות לעבודת הבנים – צ"ל במעשה ה"אבות גופא מעין ודוגמא לדרגת הבנים.

(49) ב"ב קיט, ב. ע"ז נג, ב.

(50) להעיר משה"מ תפרי"ח ע' רא ואילך. סה"מ

תשי"ז ע' 106.

(51) ב"ר פמ"ו, ו. ועוד.

(52) תניא פכ"ז, ועד"ז שם רפ"ד.

(53) רמב"ן לך יב, ו. סוף פרשתנו. ועוד.

(54) ויגש מז, י.

(55) ראה ביאור"ז (קלו, ב"ג). המשך באתי לגני

השית" (ספ"ז, פ"ג). ובארוכה לקו"ש ח"ז ע' 31.

(56) ראה סוטה יג, א: היכן יוסף כו' בנילוס כו'

כדי שיתברכו מימיו כו'.

(57) מקץ מא, מד. וראה שם, מ ואילך. שם מב,

ו. ועוד.

(58) וראה לקו"ש ח"ה (ע' 61 ואילך) בנוגע

לירידת אברהם למצרים.

ח"ו על ישראל אלא להיפך – כל ענין הגלות הוא כדי שבנ"י ישלטו עליו, ועד שעל ידי הירידה לגלות מתעלים בנ"י לעילוי נעלה יותר, "והעלה אתכם".

וי"ל שזהו גם הטעם⁵⁹ לכך שיוסף נקבר במצרים, "ויישם בארון במצרים" – דלא כיעקב שנקבר בארץ ישראל דוקא (ונשא אתני ממצרים גו'⁶⁰) – כי עי"ז ניתן הכח לבנ"י בהיותם במצרים⁶¹

שיתעלו למעלה מן הגלות וישלטו עליו⁶², עד שעי"ז עלו ממצרים.

וכן תהי' לנו, בגלותנו זה האחרון, ש"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"⁶³,

בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו,

במהרה בימינו ממש.

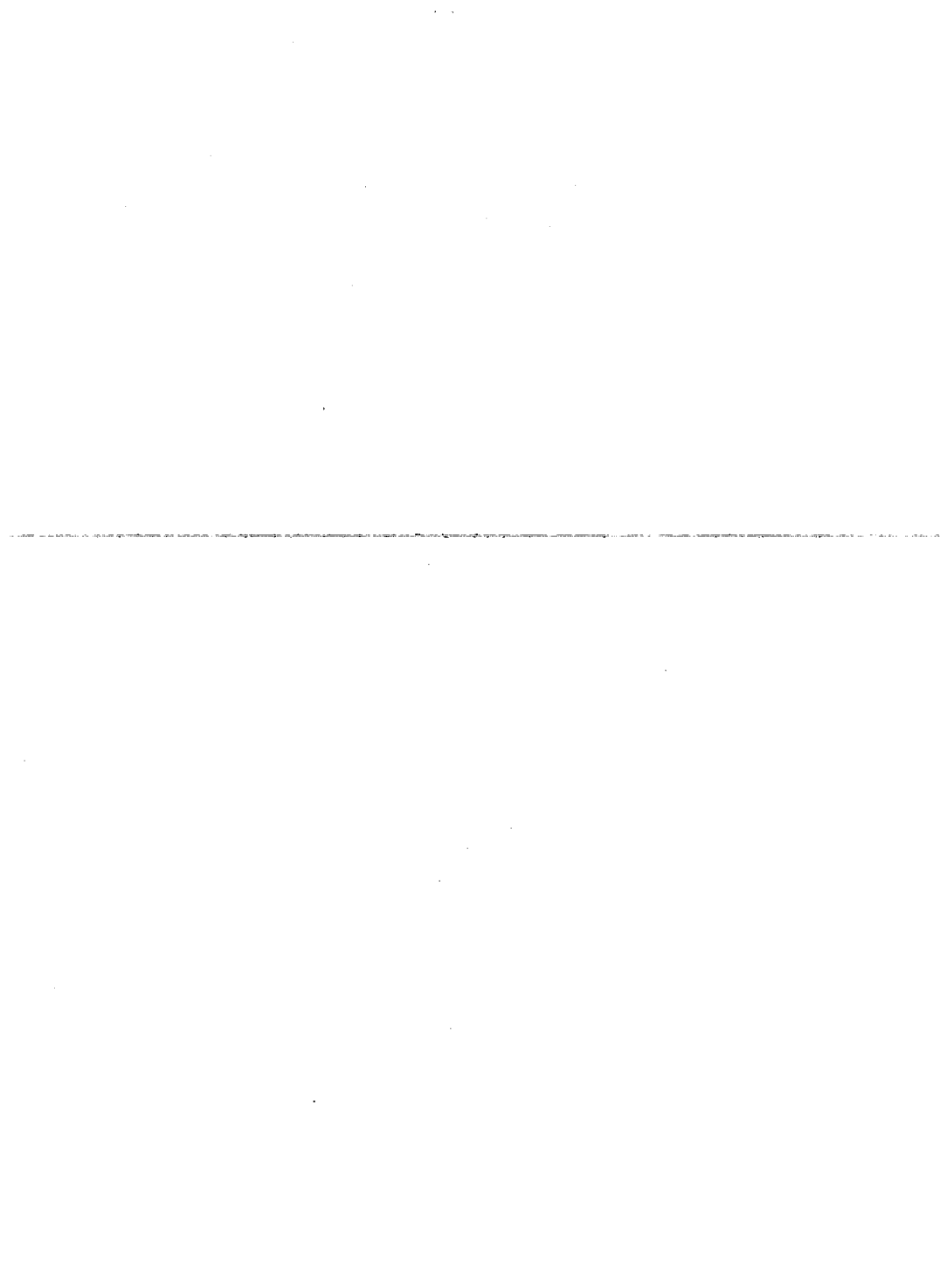
(משיחת ש"פ ויחי תשמ"ו)

59) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 272. ובארוכה שם ע' 476 ואילך.

60) פרשתנו מז, ל. וראה זהר פרשתנו רכב, א.
61) ראה זהר פרשתנו שם, ב (ובמק"מ ואור החמה שם). ש"ך עה"ת פרשתנו (מז, כט ד"ה ועד"ה קרא).

62) וי"ל שזהו גם הקשר בין סוף ס' בראשית לתחלת ס' שמות – "ואלה שמות בנ"י הבאים מצרימה", ד"ע"ש גאולת ישראל נזכרו כאן" (שמו"ר פ"א, ה) – כי עי' "ויישם בארון במצרים" ניתן הכח שהירידה למצרים לא תהי' אלא בשביל הגאולה שעי"ז (ראה גם לקו"ש שם ע' 478).
63) מיכה ז, טו.

הוספות

מכתבים ושיחות